

UNIVERSITY OF PÉCS
FACULTY OF MUSIC AND VISUAL ARTS
DLA PROGRAMME

Theses of the dissertation titled

Neotonicity and eclecticism in the contemporary Hungarian opera.

Levente Gyöngyösi: *The Stork Calif*

by Szilvia Mikó

Supervisor:

Nóra Keresztes

Doctor of Liberal Arts

choral conductor, university associate professor

2022

Table of contents:

- 1. Motives of topic choice**
- 2. Purpose**
- 3. Methods**
- 4. Results**
- 5. Bibliography**

1. Motives of topic choice

As a rehearsal pianist and coach at the Hungarian State Opera House and the Staatstheater Augsburg, my primary focus is opera and musical theater. I am constantly given the opportunity to work on new pieces and take an active part in preparing and performing them. Though I have considerable experience with contemporary opera, it is almost impossible to have a comprehensive view of the whole genre due to the overwhelmingly large repertoire. Based on my subjective impressions, however, I have developed an understanding of some main trends, which has led me to the idea of choosing and analyzing a piece of Hungarian contemporary opera – an area that has not yet been studied extensively – as the subject of my dissertation.

My choice fell on Levente Gyöngyösi's opera: *The Stork Calif*. I first encountered the piece in the 2016/2017 season, when the Hungarian National Opera performed it in a concert performance as part of the “MagyarFest” (Hungarian Contemporary Music Festival). That same year I got the opportunity to coach almost every role and play for the musical rehearsals of Gyöngyösi's second opera/musical, *The Master and Margarita*. I was immediately captivated by the exciting diversity of the work as well as the composer's extremely complex yet very melodic and accessible musical language. Unlike his revolutionary predecessors of the previous decades, his tone can be characterized as a return to the post-romanticism of the Art Nouveau era.

2. Purpose

In addition to the new avant-garde trends of the three internationally well-known giants of Hungarian contemporary music: György Ligeti, György Kurtág and Péter Eötvös, we can find another, rather classical way of musical thinking in Hungary based on hundreds of years of tradition and well-known styles of music history and popular genres that emphasize natural

tonality and melodicism. In my dissertation I aim to explore how Gyöngyösi's opera and its compositional principles, including neotonicity and eclecticism, fit into the main trends of Hungarian contemporary music, and to which extent they follow classical traditions. In the main part of my work, I will place Gyöngyösi's oeuvre and his compositional style in a broader contemporary musical context. Furthermore, I will provide a detailed harmonic analysis of the musical language, style, and tools of *The Stork Calif.*

3. Methods

Contemporary Hungarian music, mainly the art of Ligeti, Kurtág and Eötvös, attracts more and more musicologists. Dissertations, articles, and analyses about their works appear not only in Hungarian but also in English, French and German. On the other hand, literature on contemporary Hungarian opera is rare to find and no monographic study has yet been published on Levente Gyöngyösi. As written material I could primarily rely on reviews, newspaper articles, and interviews related to his works, mainly published online in electronic form. The literature related to his contemporaries and predecessors also provided a starting point, which helped me to place the chosen work in a broader context. Furthermore, during the preparation of my dissertation, I consulted with the composer himself and with the members of the creative staff of *The Stork Calif.* about the musical language of the opera and its creation. However, the main part of my work is my thorough analysis of the opera itself.

4. Results

The avant-garde trends and the decomposition of tonality have unwillingly caused an alienation of audiences resulting in a decreasing number of people who genuinely understand and love classical music. Additionally, it is challenging to convert new advocates to the ideals of modern music, especially if they find comfort in a more conservative musical experience. A perfectly constructed musical system (e.g. dodecaphony) makes no sense if the listener is unable to connect to it emotionally. According to Levente Gyöngyösi, the scientific and non-musical nature of the “Darmstadt School” displeases many people. During our conversations, he claimed that music consists of two important parameters: instinct and intellectuality. If these two criteria are not in alignment with one another, the essence of the music is damaged. Turning away from natural musical processes and tonality creates a sense of disintegration, which will inevitably lead to relapse. As a counter-effect of over-intellectualization, a so-called neotonal

trend was created with the idea of returning to principles from the past. The members of the “Group of Four” are György Orbán, György Selmeczi, János Vajda and Miklós Csemiczky. They not only have a fruitful personal relationship with each other, but they also share a common approach to composition.

Gyöngyösi's self-defined *ars poetica* and attitude clearly connect him to this group of composers: the references to well-known musical styles, the continuation of classical opera traditions, the primary role of vocality, the dominance of compositions for chorus and voice, as well as the integration of elements from popular music are in common with the composers mentioned above. Gyöngyösi's traditional harmonic language incorporates countless musical styles, among which he moves with the greatest ease. He brings popular music into his works by combining them with the traditions and complexity of classical music: in his operas the popular and classical sections merge and become equal. The composer's second operatic work *The Master and Margarita*, already classified as an opera/musical, is an example of the blurring between different styles, overstepping the boundaries between classical and popular music.

Gyöngyösi himself considers *The Master and Margarita* to be his most important and exciting work. This hybrid work is an interesting experiment: a mixture of opera, musical and rock opera. The piece is full of musical and stylistic references that function together in complete unity, e.g., folk songs, Soviet revolutionary songs, swing, boogie-woogie, film music and klezmer music. Besides these references, Mozartian features, and the elements of rock music are the most prominent throughout the piece. These two poles also function dramaturgically: in the plot set in the 1930s in Moscow, rock music – associated with Woland's character – is a symbol of freedom, while Master and Margarita embody purity, innocence, and sincerity.

The Stork Calif is undoubtedly a work of a young composer who generously dominates and uses the styles of different musical eras with playful ease. The work received a highly positive reception from both critics and audience. Several people pointed out that they did not yet detect the composer's original voice in the plethora of musical styles that he used. However, conductor Gábor Hollerung, who presented many of Gyöngyösi's works and commissioned new pieces from him, has a different opinion. He believes Levente Gyöngyösi is the personification of the “collective memory”. In other words, “he is a composer, who, in his works, incorporates elements that have become part of the universal public consciousness over centuries. When we hear his music, we feel like that we already know it from somewhere. This mechanism appeared in the second half of the 20th century”, says Hollerung.

According to Gyöngyösi, the art of Mozart, Verdi and Bartók had the greatest influence on the development of his own compositional style and the musical language of *The Stork Calif.* The structure of his ensembles and finales recalls the dramaturgy of Mozart and Verdi.

Additionally, Gyöngyösi gives each character his or her own musical stamp to portray his characters, as Mozart did for the Queen of the Night, Don Giovanni and Papageno, or Bartók achieved with his “*music of the night*” and “*barbaro*” tone. Additionally, the composer uses polymodal chromaticism, seemingly in a completely subconscious way, as he has never mentioned it during our conversations. Gyöngyösi considers his opera to be more of an instinctive piece, but at the same time he consciously utilizes many compositional techniques in it: the consistent motivic editing, the use of different musical languages and the clearly designed features of the characters reveal thorough planning.

Opposites run throughout the work: ideal and distorted, dream and reality, good and bad. Elemér embodies the good side, the idyllic and problem-free world, which is shown by evoking Mozart's music as well as using baroque elements: melodic, cheerful major chords, coloratura passages, rhythm figurations that are passed through different sections of the orchestra. Elemér's alterego Inas (the Servant) is the opposite of this optimistic and positive world. His reality appears with Bartók's grotesque, fragmented, and mechanical effects. The instrumentation of the two contrasting dimensions is also significantly different: while the accompaniment in Elemér's music is featured by a typical Mozartian orchestra (two oboes, two bassoons, two horns, two trumpets, timpani, and strings), the Servant's parts are introduced by brass, various percussion instruments and electronic instruments. Both musical worlds generate leading motifs throughout the entire opera, which Gyöngyösi uses as a construction tool to build up the different scenes. In addition to the style of the three composers mentioned above, he also prefers implementing typical elements of beat music.

Above all, Levente Gyöngyösi admires and knows Mozart's oeuvre the best. Both of his theatrical compositions include Mozartian influences in their rhythmical structure, organization of tempi, and dramatic construction, especially in the finales.

The influence of Bartók – in addition to that of Mozart – dominates *The Stork Calif.* The work is full of Bartók's typical characteristics. The main motif of the Servant is already featured in the Prelude: this sharp, aggressive musical material is unmistakably inspired by Bartók's *barbaro* music, and its set of sounds is reminiscent of the 1-5 modal scale. After Elemér's idyllic world, the Servant's music bursts in unexpectedly and sets the tone for the next scene. The innocent sound of the Mozart orchestra here is replaced by brutality and the melodic materials change to loud and percussion-like effects. Furthermore, the consistent use of

polymodal chromaticism is a characteristic of the Servent's lyrical, dream-related appearances. Most obvious is the reference to the sex scene that enlivens the chase of *The Miraculous Mandarin*.

Verdi's influence shines through mostly in the large musical ensembles and in the dramaturgical structure of certain scenes. In contrast to the Mozartian model, Verdi's sections do not develop gradually, but rather by sudden dramatic outbursts. The Verdi-like scenes begin restrained with a substantial amount of tension, then the drama explodes with elemental force without any transition. In these outbursts, simple musical material and brief motifs are repeated constantly. In addition to the mentioned musical and motivic characteristics, the structure also recalls the style of the mature Verdi (*Otello*, *Falstaff*); the overlapping scenes are parts of one whole musical movement of the entire act. In the second half of the opera Gyöngyösi embeds the musical material into a more solid structure by inserting short arias and chansons in the piece. Thus, the final version of the work includes brief numbers within each larger unit, which are more typical in the closed number systems of Mozart's operas.

In addition to the legacy of the three mentioned composers, beat music also has a deep influence on the musical language of *The Stork Calif*. Gyöngyösi was introduced to the songs of the Hungarian "Illés" music band in his childhood years in Cluj-Napoca. At the beginning of the song "Keresem a szót" one can hear the emblematic progression of perfect major chords on the seventh, fourth and first scale degrees, which is one of the most typical harmonic series of beat music. This harmonic progression is closely associated to the most positive themes. In *The Stork Calif*, it is used to depict the love and passion of Etelka. It is "a miracle, the positive human thinking and beauty itself. Popular music is the exact opposite of the cold and emotionless logic of modern music. There is amazing energy in these three chords. No wonder so many kids want to be rock musicians." says Gyöngyösi.

The main conclusion of my dissertation is that while Ligeti, Kurtág and Eötvös seek unknown, new paths with their art and continue along the lines of modernity, Gyöngyösi – as a follower of Orbán, Selmeczi, Vajda and Csemiczky – returns to the ground of common taste and traditions. At the same time, the representatives of both directions see themselves as instinctive creators. In my observation, both the innovative avant-garde and the neotonal compositional trends have their place and audience; both enrich the extraordinary diversity of the contemporary music palette.

5. Bibliography

Printed sources:

- Babits Mihály (2006): *A gólyakalifa*. Osiris Kiadó, Budapest
- Babits Mihály (1978): *The American Journal of Psychology* in Belia György (szerk.): Esszék, tanulmányok, I. kötet, Szépirodalmi könyvkiadó, Budapest,
- Bartók Béla (1943): *Harvard-előadások* in Tallián Tibor (szerk.): Bartók Béla írásai I. kötet, Zeneműkiadó, Budapest, 161-184.
- Cseicsner Otília (2005): *Interjú Gyöngyösi Levente zeneszerzővel*. A Gólyakalifa előadásainak kísérőfüzete. Magyar Állami Operaház, 2005.
- Szabolcsi, Bence (1956): *Mozart operái*. Zeneműkiadó, Budapest
- Till Géza (1973): *Opera*. Zeneműkiadó, Budapest
- *Egy megérthető zenész: Hollerung Gábor előadásai*. Interkultur Hungária Kft, Budapest, 2014

Online sources:

- Albert Mária (2020): Interjú Selmeczi György zeneszerzővel. Kultúra.hu. Letöltés ideje: 2022.09.01.
<https://kultura.hu/elkotelezett-vagyok-a-templomok-minosuljenek-fel-mint-a-zene-otthonai/>
- Ádám Tünde (2005): Az opera ugyanolyan színházi műfaj, mint a prózai. Interjú Sólyom-Nagy Mátéval. *Opera-Világ*. 2005.06.21. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://operavilag.net/interjuk/az-opera-ugyanolyan-szinhaz-mint-a-prozai-solyom-nagy-mate/>
- A brémai muzsikusok. Nemzeti Filharmonikusok honlapja. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.filharmonikusok.hu/muvek/a-bremai-muzsikusok/>
- Balogh Endre (2020): Az operában még él a magyar posztmodern. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://pirkheimer.prae.hu/10394-az-operaban-meg-el-a-magyar-posztmodern/>
- Balogh Tibor (1987): A klasszikus pszichoanalízis hatása a húszas-harmincas évek magyar lélektanára és kultúrájára. *Híd*. 4. (Jugoszlávia.) 511-524. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
http://adattar.vmmi.org/cikkek/13886/hid_1987_04_14_balogh.pdf
- Bábics Andrea (1992): A Gólyakalifa néhány szerkezeti sajátossága. *Irodalomtörténet*. 1992/73 évf. 1. Szám. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
http://epa.oszk.hu/02500/02518/00262/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1992_01_04_0-055.pdf
- Bognár Éva (2019): Nem vagyok kétlaki – interjú Selmeczi Györggyel. *Fidelio*. 2019.06.17. Letöltés dátuma: 2022.09.01.

- <https://fidelio.hu/klasszikus/nem-vagyok-ketlaki-interju-selmecki-gyorggyel--146107.html>
- Böröcz László (1999): A pótszerek világát éljük (Selmecki György karmester, zeneszerző). *Magyar Narancs*. 1999.09.16.
https://magyarnarancs.hu/film2/a_potszerek_vilagat_eljuk_selmecki_gyorggy_karmester_zeneszerzo-56212
 - Böröcz László, (2000): Elöl megy a mű (Orbán György zeneszerző). *Magyar Narancs*. 2000.04.17. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://magyarnarancs.hu/lelek/elol_megy_a_mu_orban_gyorggy_zeneszerzo-57344
 - Brug, Manuel (2021): Muttermord unter der Mittelgräte. *Welt*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.welt.de/kultur/article235343394/Berliner-Staatsoper-Urauffuehrung-von-Peter-Eoetvoes-Sleepless-Muttermord-unter-der-Mittelgraete.html>
 - Büky László (2015): „...két macska voltam és játszottam egymással”. *Forrás*. 47/11. szám. Kecskemét. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<http://www.forrasfolyoirat.hu/upload/articles/1805/buky.pdf>
 - Csabai Máté (2018): Aki szimfóniába foglalta az Illés együttes dalait. KULT50: Gyöngyösi Levente. *Fidelio*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://fidelio.hu/klasszikus/aki-szimfoniaba-foglalta-az-illes-egyuttes-dalait-140224.html>
 - Csabai Máté (2021): 95 éves Kurtág György: Hol kezdjük a zenehallgatást? *Fidelio*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://fidelio.hu/klasszikus/95-eves-kurtag-gyorggy-hol-kezdjuk-a-zenehallgatast-161743.html>
 - Csengery Kristóf (2005): Mikor megyek Galícia felé. *Zenekar*. 2015.12.07. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://honvedferfekar.hu/mikor-mentem-galicia-fele-i-koncert-csengery-kristof-kritikaja-a-zenekar-cimu-ujsgbol/>
 - Csengery Kristóf: Gyöngyösi Levente: Fuvolaverseny – kritika. *Zenekar*. 2018.03.13. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://gyongyosilevente.hu/kritika/fuvolaverseny-csengery-kristof-kritikaja>
 - Csomafáy Ferenc (2008): Gólyakalifa. *Művelődés*. Kolozsvár. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<http://www.muvelodes.ro/index.php/Cikk?id=491>
 - Dalos Anna (2016): A forma kérdései Kurtág György művészetében. *Magyar Zene*. LIV/2. 214. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
http://real.mtak.hu/44891/1/Dalos_Kurtag_MZ.pdf
 - Deák Zsuzsanna (2022): Álmatlanság. *Librarius*. Letöltés dátuma: 2022.08.01.
<https://librarius.hu/2022/04/09/almatlansag-eotvos-peter-felkavaroan-gyonyoru-operaja/>
 - Duncan, Michelle (2014): The Operatic Scandal of the Singing Body: Voice, Presence, Performativity. *Cambridge Opera Journal* 16. 283–306. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://www.jstor.org/stable/3878346?seq=1#page_scan_tab_contents
 - Elhunyt Ligeti György. *Index/MTI*. 2006.06.12. Letöltés dátuma: 2022.09.01.

- <https://index.hu/kultur/klasz/ligeti0612/>
- Eötvös Péter honlapja. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://eotvospeter.com>
 - Fazekas Gergely (2018): Kurtág, a legnagyobb Beckett-fordító. *Négynegyed*. 2018.12.01. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://444.hu/2018/12/01/kurtag-a-legnagyobb-beckett-fordito>
 - Fodor Géza (2005): A tehetség ünnepe az Operaházban – A gólyakalifa bemutatója. *Muzsika*. 48. 8. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://epa.oszk.hu/00800/00835/00092/1859.html>
 - Fodor Géza (2006): A „jelmezes koncert” dicsérete. *Élet és Irodalom*. 2006.06.23. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.es.hu/cikk/2006-06-26/fodor-geza/a-jelmezes-koncert-dicsere.html#pest>
 - Gyöngyösi Levente: A Gólyakalifa. A Kolozsvári Magyar Opera honlapja. 2021.02.17. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://magyaropera.ro/hirek/gyongyosi-levente-a-golyakalifa>
 - Gyöngyösi Levente honlapja. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://gyongyosilevente.hu>
 - Halász Péter (2000): A gólyakalifa – koncertszerű előadás az MR 6. Stúdiójában. *Élet és Irodalom*. 2000. 18. szám. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.es.hu/old/0018/kritika.htm>
 - Harangi Mária (2019): „Mutabor” – Zenés színházi rendezés felsőfokon. Doktori disszertáció. Színház- és Filmművészeti Egyetem Doktori Iskola. Letöltés időpontja: 2022.09.01.
http://szfe.hu/wp-content/uploads/2020/07/DI_Harangi-Mária-DLA-dolgozat.pdf
 - Hekler Melinda (2019): 70 éves az ország egyik legizgalmasabb zeneszerzője – Vajda Jánossal interjútunk. *Kortaronline.hu*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.kortaronline.hu/aktual/vajda-janossal-interjuztunk.html>
 - Hollerung Gábor (2007): Szípközö közhelyek. Hollerung Gábor honlapja. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://hollerung.hu/sziporkazo-kozhelyek/>
 - Hollós Máté (1997): Az életmű fele. Zeneszerzőportrék beszélgetésekben. AKKORD Zenei Kiadó. 1997. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://www.parlando.hu/2022/2022-2/Selmecki_Gyorgy-70.htm
 - Kemes Gréfin László (1998): Erotika a XX. századi magyar regényben. Kortárs Kiadó. Budapest Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://mek.oszk.hu/05800/05820/05820.pdf>
 - Kész az Ember tragédiája oratórium első 20 perce. MMA honlapja. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://osztondij.mma-mmki.hu/hirek-esemenyek/kesz-az-ember-tragediaja-oratorium-elso-20-perce-3887>
 - Kiss Eszter Veronika (2020): A megértéshez a kulcs a ráismerés mechanizmusa. *Zenekar*. 2020.01.15. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://zene-kar.hu/2020/01/15/a-megerteshez-a-kulcs-a-raismeres-mechanizmusa/>

- Kiss Eszter Veronika. (2020): Mozarttól az Aerosmith-ig. *Országút*. 2020.03.26. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://orszagut.com/interju/mozarttol-az-aerosmithig-199>
- Kondor Kata (2021): Tükör által, homályosan. *Opera-világ*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://operavilag.net/kiemelt/tukor-által-homalyosan/>
- Könyves-Tóth Zsuzsanna (2018): „Operaszerűség nélkül nem érdemes operát írni”. *Fidelio*. 2018. 01.03. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://fidelio.hu/zenes-szinhaz/selmeczi-gyorgy-operaszeruseg-nelkul-nem-erdemes-operat-irni-3166.html>
- László Ferenc (2005): Álom volt csupán (Gyöngyösi Levente: A golyakalifa). *Magyar Narancs*. 2005.06.09. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
http://magyarnarancs.hu/zene2/alom_volt_csupan_Gyöngyösi_levente_a_golyakalifa-64154
- Matos László (2009): *Orbán György kóruskönyvei. Zene és szöveg kapcsolata Orbán kórusciklusaiban*. Doktori értekezés. ZAK. Budapest. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://apps.lfze.hu/netfolder/PublicNet/Doktori%20dolgozatok/matos_laszlo/disszertacio.pdf
- Mácsai Ágnes (2018): „A világon minden zenének megvan a helye” – interjú Gyöngyösi Leventével. *Papageno*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://papageno.hu/featured/2018/06/gyongyosi-levente-a-vilagon-minden-zenenek-megvan-a-helye/>
- Mágó Károly (2018): Gyöngyösi Leventétől „csak” azt várják, hogy teljesen újat és zseniálisat írjon. *Origo*. 2018.12.05. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.origo.hu/kultura/20181205-interju-gyongyosi-levente-zeneszerzovel.html>
- Mágó Károly (2019): Hamis áldemokratikus megközelítés, hogy nincs rossz műfaj csak rossz zene. Interjú Selmeczi Györggyel. *Origo*. 2019.08.09. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.origo.hu/kultura/20190807-hamis-aldemokratikus-megkozelites-hogy-nincs-rossz-mufaj-csak-rossz-zene-interju-selmeczi-gyorggyel.html>
- Megyeri Krisztina (2013): *Eötvös Péter Love and Other Demons című operájának dramaturgiája és kifejezőeszköze*. Doktori értekezés. ZAK, Budapest. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://apps.lfze.hu/netfolder/PublicNet/Doktori%20dolgozatok/megyeri_krisztina/tezis_hu_old.pdf
- Méhes László (2010): Szimfónia, de nem nagyon... – interjú Vajda Jánossal. *Fidelio*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://fidelio.hu/klasszikus/szimfonia-de-nem-nagyon-interju-vajda-janossal-93175.html>
- Molnár Fanni (2022): Menekültem előlük, hogy véletlenül se essek ismétlésbe. Interjú Eötvös Péter zeneszerzővel. *MŰPA Bartók Tavasz Magazin*. 2022/6. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://issuu.com/mupabudapest/docs/bartok_tavasz_magazin_2022/6

- Németh G. István (2005): Kis estélyi szatíra posztmodern szabással. Bűvölet - Orbán György kisoperájának ősbemutatója. *Muzsika*. 48. 5. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<http://epa.oszk.hu/00800/00835/00089/1774.html>
- Németh G. István (2008): Kritika-kísérlet A Gólyakalifa országos bemutatójáról. *Szabadság*. 2008. 3. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<http://archivum2.szabadsag.ro/szabadsag/servlet/szabadsag/template/print,PrintScreen.vm/id/7846/mainarticle/false>
- Ortutay Réka (2018): Szerzői est 2018. *A Budafoki Dohnányi Zenekar Hangoló Magazinja*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://gyongyosilevente.hu/kritika/szerzoi-est-2018-ortutay-reka-interjuja>
- Pallós Tamás (2021): Keresem a miseszerű esszenciákat – Orbán György zeneszerző egy kivételes mesterségről. *Magyar Kurír*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.magyarkurir.hu/hirek/keresem-miseszeru-esszenciakat-orban-gyorgy-zeneszerzo-egy-kiveteles-mestersegrol>
- Réfi Zsuzsanna (2021): Bulgakovtól a gyöngyösizmusig. Országút. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://orszagut.com/eloadomuveszet/bulgakov-fekete-humoratol-a-gyongyosizmusig-2067>
- Rónai László (1984): Babits, Bergson, Freud. *Irodalomtörténet*. 16/66. évf. 3. szám. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
http://epa.niif.hu/02500/02518/00239/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1984_03_666-676.pdf
- Sarány Orsolya (2017): Magyar őssoperák a kolozsvári színpadon. *Szabadság*. 2017.05.08. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<http://szabadsag.ro/-/magyar-osoperak-kolozsvari-szinpadon>
- Seres Gerda (2020): „Ha valaki mély meggyőződéssel csinál valamit, annak ereje van.” – interjú Gyöngyösi Leventével. *Kultúra.hu*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://kultura.hu/ha-valaki-mely-meggyozodessel-csinal-valamit-annak-ereje-van/>
- Szász Emese (2021): Gyerekkoromtól fogva a szituációteremtés érdekelt. Interjú Eötvös Péterrel. *BMC honlapja*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://bmc.hu/hirek/eotvos-peter-interju>
- Szatmári Róbert (2022): „Nem jó, ha az ember csak az örökkévalóságnak komponál” – 70 éves Selmeczi György. *Papageno*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://papageno.hu/featured/2022/03/selmeczi-gyorgy-zeneszerzo-interju/>
- Tallián Tibor (2002): A függőség akarása, *Muzsika*. 45. 7. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<http://epa.oszk.hu/00800/00835/00055/812.html>
- Tallián Tibor (2005): ...keressed magad, keress engem... Gyöngyösi Levente: A gólyakalifa. *Muzsika*. 48/7. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<http://www.epa.oszk.hu/00800/00835/00091/1840.html>
- Gondola.hu (2005): „Feldühíteni a lélek sárkányait” – A gólyakalifa az Operaházban. *Gondola.hu*. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://gondola.hu/cikkek/42133-Felduhiteni_a_lelek_sarkanyait_8211%3B_A_golyakalifa_az_Operahazban.html#

- 24.hu (2022): Párizsban is bemutatták Kurtág György operáját. 24.hu. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://24.hu/kultura/2022/05/13/kurtag-gyorgy-opera-parizs-premier-a-jatszma-vege-komolyzene/>

Videos:

- Fazekas Gergely: A lecture on Gy. Kurtág's opera "Fin de partie". YouTube. 2020.
Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://www.youtube.com/results?search_query=kurtag+documentary
- Kurtág György – portrészólat. Moldován Domonkos filmje 1983-1997. YouTube.
Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.youtube.com/watch?v=elgk-F-rzhU>
- Kurtág 90 – Más nézőpontból – Kerekasztal beszélgetés. YouTube. 2016. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.youtube.com/watch?v=0ICvdq7TbHQ>
- Ligeti György portréfilm (1993). YouTube. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
https://www.youtube.com/watch?v=QmbcVl_XraI
- Ligeti's Life and Music. YouTube. 2021. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
- Magyaradás. Selmeczi György mesél. YouTube. 2017. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.youtube.com/watch?v=ZTxiXqXDyxU>
- Nem félünk a kortárstól – Y generáció. Vimea. 2020. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://vimeo.com/474187067>
- Péter Eötvös 75 – Documentary. YouTube. 2019. Letöltés dátuma: 2022.09.01.
<https://www.youtube.com/watch?v=AhC6CA0DdP0&t=1104s>